

Številka: Up-1099/18-33

Datum: 27. 9. 2019

**ODKLONILNO LOČENO MNENJE SODNICE DR. KATJE
ŠUGMAN STUBBS K ODLOČBI ŠT. Up-1099/18
Z DNE 12. 9. 2019**

V zadevi sem glasovala proti sprejemu odločbe, s katero se zadeva vrne v ponovno odločanje, ker naj Upravno sodišče pri izvedbi dokaza z izvedencem kliničnim psihologom ne bi ravnalo v skladu z zahtevami iz 22. člena Ustave. Vsebinski predmet odločanja v tej zadevi pa je bilo vprašanje, ali je babica (ustavna pritožnica) primerna rejnica za svoja mladoletna vnuka. Pritožnica je v dosedanjih postopkih namreč neuspešno poskušala pridobiti dovoljenja za opravljanje rejniške dejavnosti. V tem ločenem odklonilnem mnenju želim podrobneje pojasniti razloge za svojo odločitev.

I.

Kot poudarja odločba, je vodilo pri odločanju v zvezi z mladoletnimi otroki največja otrokova korist. Ta pa je nedoločen pojem, ki ga mora sodišče napolniti s pomočjo sodnega izvedenca. V konkretnem primeru je bil postavljen izvedenec klinične psihologije, ki je moral odgovoriti na vprašanje o sposobnostih pritožnice za opravljanje rejniške dejavnosti in oceniti, ali bi bilo njeno rejništvo v skladu z največjo koristijo njenih mladoletnih vnukov.

Izvedenec je v zadevi izdelal izredno obsežno, natančno in po moji oceni popolnoma koherentno in strokovno utemeljeno mnenje (to obsega 35 strani, še 4 strani je dopolnitve mnenja, poleg tega pa je dodano še mnenje druge specialistke klinične psihologije o Rorschachovem projekcijskem testu). Zelo jasno, brez kakršnihkoli dvomov in pomislekov je, po uporabi številnih psiholoških metod in tehnik, tehtno in korektno odgovoril na zastavljena vprašanja. Odgovor je enoznačen in prepričljiv: stara starša sta sposobna in primerna za dejavno vlogo in poslanstvo starih staršev, ne bi pa bilo v največjo korist otrok, če bi jima zaupali rejništvo (stran 35 izvedenskega mnenja).

Še posebej se ne morem strinjati s tem, da se večinska odločba vsebinsko opira na edini odstavek v 35 strani dolgem izvedenskem mnenju, ki samo z najbolj mogočo široko benevolentno interpretacijo, ki je še vedno v popolnem nasprotju z vsebino celotnega izvedenskega mnenja, dopušča razlago, da izvedenec ni odgovoril na določeno vprašanje oz. da bi bilo treba postaviti drugega izvedenca (tč. 16). Gre za odstavek v izvedenskem mnenju, kjer izvedenec zapiše: "Dokaj odprto ostaja vprašanje, ali domače družinsko ozračje pri babici in dedku ter navezanost nanju dečkoma res nista zagotavljala dovolj dobrih pogojev za spoprijemanje s posledicami psihične travme, ki sta jo doživela. Odprto je vprašanje, ali je umik otrok iz travmatiziranega okolja (okolja, kjer sta bivala v sožitju z ljudmi, ki so travmatizirani, oškodovani; iz okolja, ki ju je močneje spominjalo na tragični dogodek) res najboljša rešitev in edino zagotovilo njunega nadaljnega zdravega razvoja in uspešnosti osebne prilagoditve. Na ti vprašanji naj bi najbolj kompetentno odgovoril izvedenec s področja otroške klinične psihologije (pri čemer bi bilo zelo zaželeno, da dečka ne bi bila izpostavljena ponovnim psihološkim preiskavam)." (str. 33 izvedenskega mnenja).

Po mojem razumevanju je povsem jasno, da se prvo vprašanje, ki ga naslavlja izvedenec, nanaša na preteklost; torej na čas, preden sta mladoletna otroka šla v rejo. Odgovor na to vprašanje je za današnje odločanje o tem (in tudi za odločanje leta 2018, ko je bila izdana sodba Upravnega sodišča), ali je babica primerna rejnica, povsem irelevantno. Tudi odgovor na drugo vprašanje (ali je umik iz travmatiziranega okolja najboljša rešitev za otroka) z vprašanjem, ki je bilo predmet presoje, ali je babica primerna rejnica, nima nikakršne zveze. Sama razumem celoten odstavek izvedenskega mnenja kot korekten poskus izvedenca, da zameji meje svoje kompetentnosti in pojasni, da sam ni izvedenec otroške klinične psihologije in da bi se v primeru, da bi se postavila ta vprašanja, morali obrniti na takšnega izvedenca. Vendar pa ta vprašanja niso bila predmet odločanja v tej zadevi.

Nikjer pa se v izvedenskem mnenju ne pojavlja kakršenkoli dvom ali relativizacija zelo jasno izraženega stališča: babica ima, po merilih in standardih, ki jih strokovne institucije in organi uporabljajo v primerih posebne ogroženosti otrok, pomanjkljive kompetence za opravljanje kakovostne rejniške dejavnosti. Ne samo zaradi svojih pomanjkljivih kapacitet¹ (enako velja za dedka in njuno širšo družino) (str. 34 izvedenskega mnenja), ampak tudi zaradi slabšega razumevanja zapletenega doživljanja odzivanja vnukov na tragični dogodek in pomanjkanje uvida v težave vnukov (str. 31 izvedenskega mnenja). Vse te trditve so podkrepljene z rezultati testiranja, razgovora s pritožnico in njenim možem ter opazovanja interakcij med njima in vnukoma.

Na podlagi vsega povedanega se ne morem strinjati s stališčem večine, da bi Upravno sodišče moralo izvesti še dokaz z ustnim zaslišanjem izvedenca. Kot rečeno, je, po moji

---

¹ V izvedenskem mnenju so bile ugotovljene kognitivne (nazadovanje umskih sposobnosti) in osebne šibkosti (manj čvrsta osebna zgradba, čustven labilnost, impulzivnost) (str. 24, 25 izvedenskega mnenja) ipd.

oceni, izvedensko mnenje prepričljivo, uravnoteženo in strokovno utemeljeno ter ne dopušča nikakršnega razumnega dvoma o uporabljeni metodologiji, o svoji vsebini ali končnemu sklepu. Tako je, po moji oceni, izvedenec utemeljeno obrazložil in na podlagi kliničnih metod pokazal, da pritožnica ni primerna rejnica. Strinjam se tudi z oceno Upravnega sodišča, da so bile pripombe tožeče stranke (pritožnice) pavšalne in niso povzročile nobenega dvoma o pravilnosti in popolnosti mnenja, ter tako tudi sama ocenjujem, da zaslišanje izvedenca v teh okoliščinah ni bilo potrebno.

II.

Konec koncev pa je bilo, po moji oceni, treba v tej zadevi tehtati tudi med pravnimi in človeškimi argumenti. Slednji so brez dvoma zajeti v načelu največje otrokove koristi, ki mora pri odločanju v zadevah mladoletnih otrok vedno prevladati. Načelo otrokove koristi je pravni standard, vendar pa ga napolnjujejo ne-pravne vsebine.² Tudi sama moram pri svoji odločitvi izhajati iz načela največje otrokove koristi, saj me kot sodnico zavezuje tudi Konvencija o otrokovih pravicah, ki v svojem 3. členu kot temeljni postulat odločanja o otrokovih pravicah navaja otrokove koristi kot glavno vodilo.³ To otrokovo korist pa moram tehtati danes, ko o tem odločamo.

Kot je razloženo zgoraj, me že pravni argumenti večine v tem primeru ne prepričajo. Vendar pa se mi v tej zadevi enako pomembni kot pravni argumenti zdijo tisti vsebinski, nepravni kriteriji, ki nas morajo voditi pri odločanju o pravicah otroka. Tudi pri tem tehtanju sem pri oceni otrokove koristi dala večjo težo človeškim in psihološkim dejavnikom, ki napolnjujejo standard koristi otroka. Prepričana sem, da vračanje zadeve v novo odločanje in ponovno odpiranje že zaključenih vprašanj zaradi s strani večine ugotovljene procesne kršitve izpred nekaj let ni v korist obeh mladoletnih otrok, kot jo moramo presojati zdaj. Kot namreč izhaja iz podatkov v spisu (mnenja različnih strokovnjakov, ki spremljajo razvoj obeh otrok), sta se otroka dobro ujela v svojem novem okolju, se povezala z rejnikoma in sta v rejniški družini zadovoljna, rejniki se na njune potrebe

---

² Drugi odstavek 5.a člena ZZZDR določa pravne okvire tega standarda: "(2) Starši delajo v otrokovo korist, če zadovoljujejo njegove materialne, čustvene in psihosocialne potrebe z ravnanjem, ki ga okolje sprejema in odobrava in ki kaže na njihovo skrb in odgovornost do otroka ob upoštevanju njegove osebnosti in želja." Več kot očitno je, da pa je napolnitev teh standardov dejansko vprašanje, ki se mora v konkretnem primeru napolniti z mnenji strokovnjakov. Več glej v M. D. A., Freeman: Article 3: the best interests of the child, Martinus Nijhoff, Leiden 2007, in C. Breen, The standard of the best interests of the child : a western traditon in international and comparative law, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden 2002.

³ Člen 3 Konvencije o otrokovih pravicah: "1. Pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, bodisi da jih vodijo državne bodisi zasebne ustanove za socialno varstvo, sodišča, upravni organi ali zakonodajna telesa, morajo biti otrokove koristi glavno vodilo." Glej tudi prvi odstavek 5.a člena Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

ustrezno odzivajo. Rejniška družina jima, skratka, nudi občutek varnosti in se primerno odziva na njune potrebe.

Tako sem prepričana tudi, da zdaj ni v korist obeh otrok, da se o zadevi ponovno razpravlja, da se ponovno ruši njuno komajda pridobljeno ravnovesje in stabilnost in da z odločitvijo, kot jo je sprejela večina, znova odpiramo boleče rane in ustvarjamo možnost, da se trgajo zdrave vezi, ki sta jih (glede na vsa poročila) vzpostavila v novem okolju.⁴ In kakršnokoli odgovorna presoja otrokovih največjih koristih bo tudi ob ponovnem odločanju težko obšla vsa ta dejstva.

dr. Katja Šugman Stubbs
Sodnica

---

⁴ Zanimivo vprašanje bi se postavilo sodniku, če bi v tem primeru doživel konflikt med ustavno pravno kategorijo na eni strani in tistim delom nepravne vsebine, ki ga prav tako zavezuje in očitno govori v prid koristi otroka (na drugi). V našem primeru bi to lahko bili babičina pravica do zaslišanja izvedenca, ki ponovno odpira postopek odločanja nasproti jasno izraženi vsebini otrokovih koristi – če to korist razumemo kot pravico do zdravega, stabilnega okolja, z dobro delujočimi čustvenimi vezmi, v katerem otroka bivata že več let. (Pravice babice, da je rejnica, seveda ni enaka pravici staršev otrok, ki so v reji.) Kot rečeno zame tega konflikta ni; po moji oceni namreč oba argumenta govorita proti razveljavitvi sodbe.